

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Frančiškanska ul. 6/l. Vse pošiljate je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštine. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIS

Glasilo Udruženja Jugosl. Učiteljstva - Poverjeništvo Ljubljana

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 40 Din, za inozem. 60 Din. Posamezna šte. 1 Din. Članstvo „Pov. UJU — Ljubljana“ ima s članarino že plačano naročino za list. Za oglase in reklamne novice vseh vrst je plačati po Din 2:50 od petih vrst. Inzeratni davek posebej. Pošt. čk. ur. 11.197.

Klerikalni naskok na Učiteljsko tiskarno.

Klerikalne persekucije in nasilja na prosvetnem polju so odprle oči tudi izvenšolski politični in prosvetni javnosti, da se je pričela zanimati za početje klerikalne stranke in njenih eksponentov v Ljubljani.

Nasiin dejanj: odstranitve šefa prosvete dr. Beuka, odstranitve višjega šolskega nadzornika Gangla, odstranitve okrajnih šolskih nadzornikov in nadomestitve teh mest s svojimi partizani, nadalje nasilnega premeščanja nacionalnega učiteljstva »po službeni potrebi« z golj iz partizanskih razlogov ter skrajno partizanskega nameščanja učiteljstva klerikalna stranka ne more utemeljiti, ker se utemeljiti ne da in je to početje v nasprotju z intencijami sedanje vlade, ki hoče dokumentirati, da je vlada »zakona, reda in pravice«. Razkrinkanje klerikalnega početja pred širšo javnostjo je spravilo klerikalno stranko in njene eksponente v Ljubljani — ki so spravili prosvetnega ministra v ta prekaren položaj — v sila neprijeten položaj, da so pričeli stikati na vseh koncih in krajih po argumentih, s katerimi bi utemeljili ta svoja dejanja.

In res se je posrečilo pred par dnevi »malemu ministru prosvete« v Ljubljani, g. Nartu Velikonji, da je iztaknil zadevo, s katero bo skušal utemeljiti svoje predloge, ki jih je stavil g. ministru prosvete v imenu klerikalne stranke.

V Ljubljani je s pomočjo policijskega aparata izvajal razne preiskave, iz Beograda pa je dal potem brzojaviti »Slovencu« sledeče:

Senzacionalna brzojavka.

»Slovenec« št. 234, z dne 12. oktobra 1924 prinaša sledečo vest:

Korupcijska afera »Učiteljske tiskarne«.

Beograd, 11. oktobra. (Izv.) V tukajšnjih poslanskih krogih je zbudila silno pozornost vest o neki korupcijski aferi Učiteljske tiskarne v Ljubljani, v katero je zapleten tudi njen upravni svetnik, bivši višji šolski nadzornik Gangl. Podrobnosti še niso znane. Poslanci bodo v tej zadevi baje vložili interpelacijo.

Prozoren namen.

Klerikalci se dobro zavedajo, da je Učiteljska tiskarna v Ljubljani močna opora učiteljskega stanu in če hočejo omajati učiteljstvo, tedaj morajo naskočiti in oškodovati učiteljska gospodarska podjetja, da s tem oslabe organizacijo.

Peklenski načrti, ki so jih skovali, so se doslej še vedno ubili ob zavednosti naprednega učiteljstva in prizadevanje klerikalcev je ostalo brezuspešno. Še pred prevratom, med vojno, je klerikalna stranka s pomočjo avstrijske vlade prepovedala vsemu aktivnemu učiteljstvu biti član upravnega sveta Učiteljske tiskarne, ker je menila, da bo s tem uničila zavod in oslabilo organizacijo. Toda zaman, učiteljstvo je znašlo paralizirati tudi ta udarec in zavod je prospeval za časa preganjanja bolj nego prej, ker se ga je vnanje učiteljstvo oklenilo z vso silo in ga je zvesto podpiralo.

Sedaj so zopet začeli s sila nevarnim gospodarskim bojem, pozabivši, da ima tak meč dve ostrini.

Drugi namen klerikalcev je, da bi s to zadevo utemeljili svoje nasilno postopanje in bi v izvenslovenski javnosti opravičili svoje nasilje proti uglednim osebam, katere so v zadnjem času protipostavno in brez vzroka, zgolj iz partizanskih ozirov odstranili s službenih mest.

Klerikalci — škodljivci krajnih šolskih svetov in revnih šolarjev.

Učiteljska tiskarna je zaprosila prosvetni oddelek, da bi smela — enako, kakor sme uradno pošiljati poštine prosto županske tiskovine županstvom na ta način, da gredo pod firmo deželne vlade in so opremljene spremnice s štampiljko deželne vlade, — razpošiljati tudi tiskovine šolskim vodstvom in zvezke ter

knjige za revne šolarje, da se s tem razbremenene krajni šolski sveti, v katerih breme je sedaj šla poština in se s tem ti izdatki obrnejo na korist revnim šolarjem.

Pripomniti je treba, da ni imela koristi od tega nobena oseba in ne zavod, temveč izključno krajni šolski sveti, torej ljudstvo, za katero se klerikalci z besedami toliko bore, in šolska vodstva, ki so vsaj toliko uradi, kateri delujejo v javni blagor, kakor županstva.

Toda to, kar je bilo prej dobro in dovoljeno še pod Avstrijo od klerikalnega deželnega odbora kranjskega, ki je žigosal poštne spremnice Učiteljski tiskarni za uradno, poštine prosto razpošiljanje tiskovin županstvom, to je danes v obeh slučajih do moči došlih klerikalnih veljakov »korupcijska afera«, s pomočjo katere hočejo utemeljiti in prikriti svoja nasilna dejanja in persekucije, ki jih uganjajo na prosvetnem polju z izrabljanjem imena vlade »zakona, reda in pravice«.

Učiteljska tiskarna je prevzela dovoljenje za uradno, poštine prosto razpošiljanje tiskovin županstvom že ob nakupu tiskarne od Kleina ter je po prevratu prešel po likvidaciji deželnega odbora s prenosom poslov ta posej na deželno vladu. Razumljivo je, da bi se tega lahko poslužila v tej obliki tudi vsaka druga tiskarna.

Toda to, kar je bilo doslej nemoteno postavno dovoljeno za županstva, to smatrajo sedaj klerikalci za protipostavno, ker jim slučajno to prav pride in ker bi radi uničili s tem njim neljube osebe — vkljub temu, da sami prakticirajo isto v drugih področjih.

Postovanje zaloge šolskih knjig.

Poštine prosto, uradno pošilja tiskovine tudi zaloga šolskih knjig, dasi že davno ta zavod ni več državni zavod in se tudi ne vzdržuje iz državnih sredstev ter ni vnešen v državni proračun. Toda pri tem je vse v redu, v redu namreč zato, ker so ta zavod vodili do zadnjih časov klerikalni ljudje in so imeli klerikalni pristaši najožje stike in privilegije z njim.

Skleujejo se pri tem na bivšo državno zalogo šolskih knjig na Dunaju, ki je tudi razpošiljala poštine prosto knjige svoje založbe na šole in urade.

Toda velika razlika med našo in dunajsko zalogo šolskih knjig je ta, da je dunajska zaloga pošiljala poštine prosto le knjige lastne založbe, medtem ko ljubljanska zaloga šolskih knjig razpošilja poštine prosto tudi knjige drugih založb, ki jih dobi od založnikov s 25% popustom, a jih prodaja za običajno ceno; razpošilja pa tudi zvezke, učila in druge šolske potrebščine drugih založb. »Državna« zaloga šolskih knjig se ne vzdržuje iz državne subvencije, ampak iz »kšefta« s prodajanjem in poštine prostim razpošiljanjem izdelkov tujih založb, ker bi bila z razprodajo knjig lastne založbe močno deficitna.

Zaloga šolskih knjig se vzdržuje s prav umazano, protipravno konkurenco, s trgovino razprodaje izdelkov tujih založb in uživanjem raznih udobnosti pod firmo državnega zavoda. Na ta način je lahko napraviti deficitna podjetja aktivna, kar dosega temvečjo umazanost, ker morajo tuje založbe državi plačevati visoke davke, medtem ko jih šolska zaloga, ki tem založbam konkurira — ne plačuje.

Tu pa ni »korupcijske afere«, niti z oprostivijo davka, niti s poštine prostim razpošiljanjem, ker so doslej vodili ta zavod klerikalni odličnjaki!

Postovanje Katoliške (sedaj Jugoslovanske) knjigarne in knezoškofijskega ordinarijata.

Kaj pa na primer, če se razpošiljajo katekizmi in zgodbe od Jugoslovanske (Katoliške) knjigarne poštine prosto župnim uradom tudi za šole in šolarje s

štampiljo knezoškofijskega ordinarijata? Ali to ni korupcijska afera?

Pri tem seveda nihče nič ne trpi in je vse v redu, ker so samo klerikalci prizadeti!

Samo tam je to velik zločin, kjer služi to klerikalnim nasiljem, da bi opravičili s tem svoja službena nasilja vsaj naknadno.

Službeno poštine prosto razpošiljanje tiskovin pod bivšim predsednikom viš. šol. sveta prof. Vadnjalom.

Ob prevratu je razpošiljala Učiteljska tiskarna statistične pole in druge tiskovine v statistične svrhe poštine prosto na šolska vodstva po nalogu bivšega predsednika viš. šol. sveta prof. Vadnjala. Kadar je bila kaka večja zadrega, so apelirali na Učiteljsko tiskarno in so ji radi dovolili isto, kar sedaj sami proglašajo za zločin.

Za razne zadrege je bila dobra Učiteljska tiskarna istemu prof. Vadnjalu, pod katerega šefovanjem odkriva sedaj mali minister prosvete g. Velikonja »korupcijske afere«.

Famozna — protipostavna zasliševanja in preiskave.

Da malo izbrisejo svoja nasilja, so gospodje pri prosvetni upravi v Ljubljani uprizorili velik humbug s preiskavami in zasliševanji. Napravili so policijsko ovadbo, da je policija poslala nič manj nego pet policijskih agentov v Učiteljsko tiskarno, da pomagajo gospodu Velikonji pri delu. Gospod Velikonja pa je zasliševal tudi sam v imenu g. šefa prof. Vadnjala.

Najsi je to preiskava ali predhodna preiskava, jo moramo nazvati protipo-

stavno in g. Velikonja gotovo sam ne ve, po katerih predpisih je ravnal. O podrobnostih bomo še govorili.

Preiskave so se vršile po nalogu šefa prosvete prof. Vadnjala, pri čemur moramo javno konstatirati, da se je zlorabila uradna oblast nad osebami, nad katerimi nima šef prosvete prof. Vadnjal prav nobene oblasti. G. Velikonja je v njegovem imenu zaslišal slugo Učiteljske tiskarne, ki ni v državni službi in ne v službi prosvetne uprave, s čimer je prekršil svoj delokrog in svojo uradno oblast. Navedenega bi smela zaslišati samo varnostna ali sodna oblast, če je vložena proti njemu kaka ovadba. Poleg zadev, ki tičejo bolj osebni takt, se je čudno postopalo tudi v drugih ozirih.

Neobičajno je tudi, da si je dal gosp. Velikonja predložiti zapisnike policijske preiskave pred svojo preiskavo, in ne vemo, od kedaj je policija podrejena njemu. (Morda je od zadnje konfiskacije »Učit. Tov.« to prijateljstvo).

Ukinitev poštine prostega pošiljanja tiskovin šolskim vodstvom.

S tem, da je novi šef prosvete prof. Vadnjal ukinil poštine prosto pošiljanje tiskovin šolskim vodstvom, je napravil škodo šolam in krajnim šolskim svetom ter revnim šolarjem, ki bodo oškodovani sedaj na potrebnostih za tolike zneske, kolikor znaša poština.

Prepričani smo, da klerikalna nakana ne bo dosegla svojega namena in najsi so jo obesili tudi na najširši zvon parlamenta.

Trdno smo prepričani, da se bo ob zavednosti učiteljstva ubil tudi ta naskok na Učiteljsko tiskarno, kakor so se doslej še vsi.

Protesti okrajnih učiteljskih društev proti novemu prosv. režimu.

Neomajno zaupanje članstva v UJU. — Obsodba razdiračev stanovske sloge in solidarnosti. — Uspehoy UJU ni mogoče utajiti.

—res Celjsko učit. društvo je zborovalo dne 4. oktobra v Celju, na katerem je napravilo sledeči sklep: Društvo z zadoščenjem ugotavlja, da je poverjeništvo UJU s svojimi odločnimi protesti na pristojna mesta v zadevi odstavljena višjega šolskega nadzornika Gangla in v zadevi vseh drugih zvestih tovarišev, ki okušajo režim, v polni meri izpolnilo svojo dolžnost.

—res Okrajno učit. društvo za Laški okraj je zborovalo v nedeljo 5. t. m. na Zidanem mostu. Izrekli so se ostri protesti proti sedanjemu prosvetnemu režimu, proti nečuvnim krivicam, ki se godijo nad učiteljstvom, članstvom UJU, radi razrešenja višjega šolskega nadzornika g. E. Gangla in pod prejšnjo vlado imenovanih srezkih šolskih nadzornikov ter strankarskega premeščanja naprednega učiteljstva. Zborovalci so se soglasno izjavili, da vztrajajo kljub vsemu preganjanju naprednega učiteljstva enotno in solidarno v organizaciji UJU, kar bodi najboljši odgovor na napade »Slovenca«.

—res Slovenjegraško učiteljsko društvo je zborovalo dne 9. oktobra t. l. v Slovenjgradu.

Sprejela se je sledeča resolucija: Učiteljsko društvo za Slovenjgradec odločno protestira napram uporabi člena 71. čin. zakona. Obenem obsoja pisavo časopisov, ki stremijo v zadnjem času le za tem, da zanesejo le razkroj v našo organizacijo. Učiteljsko društvo izjavlja, da je z vso disciplino solidarno z organizacijo UJU, kateri edini se ima zahvaliti za vse pridobitve.

—res Belokranjsko učiteljsko društvo je zborovalo v soboto 11. oktobra t. l. v Dobljčah pri Črnomlju.

Protesti sprejeti na zborovanju: Belokranjsko učiteljsko društvo najostreje protestira proti nasilju sedanje vlade, v prvi vrsti pa vlada vihar in razburjenje med učiteljstvom radi odstavitve našega zaslužnega višjega šolskega nadzornika

Engelberta Gangla. On je naš in ostane naš in vrnite ga nam!

Protestiramo proti čl. 71. čin. zakona, proti pisavi sovražnih listov, ki hočejo razdvojiti naše članstvo — čeprav brez uspeha. Mi vztrajamo kakor en mož!

—res Učiteljsko društvo za mariborski šolski okraj je zborovalo dne 4. oktobra t. l. v Mariboru. Sprejele so se sledeče resolucije:

1. Odločno obsojamo razrešitev za slovensko šolstvo prezasluznega višjega šolskega nadzornika Gangla ter prosimo gosp. ministrskega predsednika, da prepreči vsako premeščanje, nameščenje in upokojitev učiteljstva iz samo partizanskih ozirov kot škodljiv narodni prosveti, ugledu vlade, države in našega stanu.

2. Ugotavljamo, da vladajo v mariborski obmejni oblasti posebne nacionalne razmere. V interesu šolstva je potrebno, da funkcionar višje šolske oblasti pozna šolske razmere svojega delokroga, sicer ne more uspešno upravljati šolstva. Zato obžalujemo, da se pri imenovanju višjega šolskega nadzornika za mariborsko oblast ni oziralo na ta dejstva.

3. Izjavljamo, da vztrajamo z neomajnim zaupanjem v UJU.

—res Učiteljsko društvo za konjiški okraj je sprejelo dne 4. oktobra na svojem zborovanju v Konjicah sledeče sklepe:

1. Izrekamo popolno zaupanje v UJU, ki je edino priborilo učiteljstvu vse stanovske pridobitve ter obsojamo istočasno vsakogar brez izjeme, ki hoče z neistinitimi poročili razdvojiti naše vrste.

2. Protestiramo proti nasiljem, izvršenim v zadnjem času v prosvetni upravi nad naprednim učiteljstvom, predvsem zaradi razrešenja višjega šolskega nadzornika Gangla, srezkih šolskih nadzornikov g. H. Schella in

drugih in uporabe člena 71. činov. zakon.

3. Šolstvo konjiškega okraja je vodil pet let obče spoštovani in priljubljeni okrajni šolski nadzornik tov. H. Schell. V najtežavnejših časih mu je bilo poverjeno nadzorniško mesto. Z njemu lastno energijo se je lotil težavnega dela v našem okraju, ki je bil eden najbolj nemškutarških na Spodnje Štajerskem. Že ob svojem nastopu je užival popolno zaupanje učiteljstva. To zaupanje se je v teku časa spremenilo v vdano in spoštovanje. Rado je učiteljstvo upoštevalo njegove nasvete, saj smo bili prepričani vsi, da pridejo iz ust izkušnega šolnika, ki mu je pri srcu razvoj slovenskega šolstva. In tako se ni čuditi, da se je šolstvo v konjiškem okraju povzpelo na tako visoko stopnjo. To je bila v prvi vrsti zasluga tov. nadzornika, kar je tudi povdarjal izkušeni pedagog, sedaj upokojeni višji šolski nadzornik g. Fr. Gaberšek. Z veseljem je učiteljstvo torej pred meseci pozdravilo vest, da pride tov. H. Schell kot oblastni šolski nadzornik v Maribor.

kjer bo lahko posvetil svoje moči celokupnemu osnovnemu šolstvu mariborske oblasti. Tembolj nas je pa osupnilo dejstvo, da tov. H. Schell ne pride ne samo kot oblastni šolski nadzornik v Maribor, ampak da tudi ni bil več imenovan srezkim šolskim nadzornikom.

Tov. H. Schell, kateremu je bil nad vse zakon, red in pravica, je postal žrtev baš onega režima, ki si je sam nadejal ime »vlada zakona, reda in pravice«. Ne bomo obsojali tega čina prosvetne uprave, kajti obsoja se sam, to pa tembolj, ker je g. minister prosvete, ki je tudi katoliški duhovnik, prelomil besedo, dano predsedniku UJU v zadevi nadzorniškega vprašanja.

Danes izrekamo tov. H. Schellu najiskrenejšo zahvalo ter mu podelimo za mnoge zasluge, ki si jih je pridobil za povzdigo šolstva in našega stanu v konjiškem okraju ter v zadoščenje za krivico, ki mu jo je storil sedanji »pravični« režim, najvišjo čast, ki mu je more izkazati društvo, t. j. da ga izvolimo za častnega člana.

Stanovsko gibanje slovenskih profesorjev.

Prav vesel pokret se je začel v zadnjem letu med profesorji. Priznati morajo sami, da stanovska zavednost med njimi ni bila ravno prvovrstna, a v zadnjih letih se je tudi v tem oziru napravil znaten napredek. Posebno ugodno sliko tega napredka je podal zadnji občni zbor, ki se je vršil 5. oktobra t. l., iz katerega posnemamo sledeče, kar bo gotovo zanimalo tudi učiteljstvo.

Uspehi ljubljanske sekcije profsorskega društva.

1. Organizacija je dosegla ugodno prevedbo profesorjev na novi uradniški zakon. Profesorjem sicer ni dostopna I. in II. skupina položajne plače kakor juristom, vendar je njih položaj relativno ugodnejši nego je bil v Avstriji. Z ozirom na vesti, da bi se prevedba naknadno poslabšala za profesorje, je izjavil prosvetni minister predsedniku sekcije, da o tem ne more biti govora. 2. Sekcija je z uspehom posredovala za podaljšanje počitnic, ki bi se bile imele letos končati za profesorje že 25. avgusta. 3. Istotako je ministarstvo ugodilo prošnji ljubljanske sekcije, da se razredi V.—VIII. na nekdanji realni gimnaziji s slovenskim in nemškim učnim jezikom v Ljubljani ne ukinejo, ampak da ostane gimnazija popolna in se uvede v vseh razredih slovenski učni jezik. 4. Organizacija je izposlovala, da se nadure izplačujejo v prvi polovici nastopnega meseca in da se razredništvo honorira za ves september. 5. Po posredovanju organizacije se je uvedel tudi na srednjih šolah nov disciplinarni red.

Ustanovitev »Samopomoči« za slučaj smrti.

Brez stanovske organizacije bi se tudi skoro ne bil mogel izvršiti sklep, storjen ob priliki lanskega občnega zbora ljubljanske sekcije v Celju, da se ustanovi društvo »Samopomoč slovenskih profesorjev«. Člani »Samopomoči« se obvežejo, da bo vsakdo plačal v slučaju smrti drugega člana 25 Din za podporo njegovi rodbini. Organizacija se je ustanovila s 1. januarjem 1924 in šteje prav lepo število članov. (Načelnik profesor dr. Strmšek v Mariboru).

Zastopstvo profesorjev v Glavnem Prosvetnem Svetu.

Navidezno brezuspešno pa se je organizacija potegovala za pravico, da bi se imenovala dva člana njene sekcije v Prosvetni svet. V ponedeljek po občnem zboru je prišel v Ljubljano član Glavne uprave Jeremija Živanovič, ki je bil v nedeljo na občnem zboru zagrebške sekcije, in je sporočil, da je minister določil, da se k vsaki seji Prosvetnega sveta vabijo tudi vsi predsedniki sekcij.

Obvezno stanovsko organizovanje.

Društvena članarina je znašala letno 36 Din, naročnina na »Glasnik« 48 Din, skupaj 84 Din. To vsoto 84 Din je plačalo 277 profesorjev v Sloveniji. Nekaj profesorjev (26 po številu) je plačalo samo članarino. Ti se ne morejo šteti med člane, ker društve-

na pravila določajo, da mora biti vsak član naročen na društveno glasilo. Naglašala se je moralna dolžnost vsakega profesorja, da je stanovsko organiziran; vsi uživajo pridobitve organizacije, ki stanejo dostikrat mnogo truda in denarja, zato naj pa tudi vsi prispevajo gmotno in pomagajo po potrebi s svetom in delom. Stavile so se v tem oziru za zgled dosledno izvedene strokovne organizacije drugih stanov.

Ustanovitev »Pomožnega fonda« za podporo profesorjev.

Živahna razprava se je razvila o vprašanju prispevkov za »Pomožni fond«, ki se je ustanovil po sklepu splitskega kongresa v juliju letošnjega leta. Prvotno se je nameravala ustanoviti »Privredna zadruga« s sedežem v Beogradu, v katero naj bi plačal vsak član delež 1500 Din, in sicer 5 tet v mesečnih obrokih po 25 Din. Proti temu načrtu je pa nastopila večina sekcij, med njimi soglasno tudi ljubljanska sekcija. Nato so pa v Splitu prvotni predlog spremenili toliko, da se snuje le »Pomožni fond« z namenom, da podpira profesorje in njihove rodbine s posojili in podporami; iz fonda naj bi dobivali nagrade profesorji, ki se žrtvujejo za stanovske koristi; nameravalo se je ustanovljati s tem denarjem tudi gospodarska podjetja (tiskarno, domove za otroke profesorjev, ki študirajo v vseučiliških mestih itd.). Prispevki za ta fond ostanejo isti, ki so bili določeni za zadrugo.

Pri debati o tem predmetu se je podarjalo, da se tako dalekosežni sklepi ne smejo sklepati kar čez noč, ne da bi bile poprej sekcije natančno informirane o vsem, kar se namerava. O nameravnem fondu pa sekcije sploh niso bile obveščene pred prihodom delegatov v Split. Na drugi strani se je pa skoro soglasno konstatiralo, da je misel, dati organizaciji profesorjev tudi močno denarno podlago, sama na sebi prav zdrava. Organizacija samo pridobi s tem, če ima močno gmotno ozadje. Delež 1500 Din bi se obrestoval; ob smrti vsakega člana bi se pa izplačal pokojnikovi rodbini. Z obrestmi od deleža bi bila bržkone pokrita že vsa članarina, tako da bi članom po petih letih ne bilo treba več plačevati skoro nikake članarine, kar bi društveno upravo znatno olajšalo. Društveni člani bi tudi lahko dobili v slučaju potrebe iz fonda posojilo, ki bi bilo do višine 1500 Din popolnoma varno tudi brez jamstva. Zato je občni zbor sekcije po vsestranskem obravnavanju predmeta sklenil, da naj se ti prispevki začno takoj z oktobrom 1924 pobirati, toda ves denar mora ostati v Ljubljani in upravljala ga bo ljubljanska sekcija sama. Odboru se naroči, da denar obdrži v Ljubljani in dobi za to postopanje tudi odobrenje Glavne uprave. Pričakuje se, da bo Glavna uprava na to pristala; na noben način se radi tega vprašanja ne sme prepotrebna stanovska organizacija, ki je dosegla že lepe uspehe, razbiti. — Delež se seveda vsakemu članu v slučaju izstopa iz društva vrne.

Obsodba novega prosvetnega režima s strani Srbov.

(Ogorčenje kulturnih krogov proti sedanjemu prosvetnemu ministru.)

V beogradskih političnih in kulturnih krogih je izzval globok vtis in ogorčenje nenađen odpust načelnika umetniškega oddelka v prosvetnem ministru Rista Odavića. Ta je uživao v književnih in literarnih krogih velik ugled, njegovo nepolitično delovanje je povsod dobilo umevanje v širokih kulturnih slojih Jugoslavije. Rista Odavić je odlični književnik in je znan po svojih najboljših prevodih iz ruske literature. Na jezuitski način je bil odstranjen s svojega mesta, kar je izzvalo povsod velik odpor. Beogradski književniki s protesti spremljajo in opazujejo klerikalno politiko sedanjega prosvetnega ministra, »Vreme« objavlja izjavo književnika Rista Odavića, naslovljeno na dr. Korošca. Rista Odavić protestira proti politiki prosvetnega ministra, ki je spravil v našo prosveto popolno strankarstvo.

Nenadna upokojitev Jovana G. Jovanovića, načelnika oddelka za osnovne šole, je tudi našla gorak odmev med jugoslovenskimi šolniki.

Sklenjeno je, da se Nj. Vel. kralj v posebni spomenici opozori na destruktivno delovanje ministra dr. Korošca in je značilno, da dr. Korošec ne prihaja osebno na dvor, marveč se poslužuje drugih, da izvede podpis za razne ukaze. Višji uradniki in književniki nameravajo predložiti osebno vlogo na Nj. Vel., v kateri bodo protestirali proti strastne-

mu strankarstvu prosvetnega ministra. Današnje »Vreme« jasno osvetljuje postopanje dr. Korošca. Večkrat je Rista Odavić vprašal po vzrokih svoje upokojitve, toda prosvetni minister je lakonično odgovoril: »To je moje pravo!«

Rista Odavić, ki je bil vedno velik prijatelj Slovencev, in ki je organiziral sprejem pevskega društva »Ljubljanski Zvon«, je zelo obširno pojasnil politiko sedanjega prosvetnega ministra, ki se opira na popolnoma rimojezijske metode. Rista Odavić je vprašal dr. Korošca, zakaj da je upokojen. Na to vprašanje dr. Korošec ni mogel odgovoriti. Pripomnil je Rista Odavić, da ga vsa javnost in vsi njegovi prijatelji vprašujejo po njegovi upokojitvi. Prosvetni minister pa mu je zopet odgovoril kratko: »To je moje pravo!« Izjavil mu je končno, da ublaži značaj svoje izjave, to, da mu ponudi ekvivalentno mesto v drugem oddelku. Rista Odavić mu je nato odvrnil, da bo to javnost različno tolmačila prvič glede onega, ki mu to mesto ponuja in glede onega, ki to mesto sprejema. Odgovoril je Korošcu kratko na to ponudbo: »Če nisem dober na sedanjem mestu, gotovo ne bom dober na drugem mestu in smatram to ponudbo za žalitev.«

Pripomniti je treba, da je po oficijelnih poročilih v letošnjem proračunu dotočenih 250.000 Din za srbske šole, a za slovenske šole 235.000 Din. »Sl. N.«

Revizija uradniškega zakona.

(Predlog UJU in predlog ministrstva prosvete za revizijo.)

Kao što je našim čitaocima već poznato, u Ministarstvu Pravde naročita komisija otpočela je ubrzan rad na izradi predloga za izmenu Zakona o činovnicima. Toj komisiji upućeni su i svi predlozi pojedinih profesionalnih udruženja za izmenu ovog zakona.

Da bi sav ovaj materijal bio što pregledniji i središnji i da bi se iz mnogobrojnih zahteva izvadilo i sredilo ono što je bitno, komisija je uputila svima ministarstvima predloge činovničkih organizacija dotične struke, da ih ministarstva srede i da svako ministarstvo u jednoj predstavi iznese najbitnije zahteve činovnika svoje struke. Tako je i predlog našeg Udruženja upućen Ministarstvu Prosvete, zajedno sa predlogom profesora i drugih činovnika prosvetne struke, da Ministarstvo po njima da svoje mišljenje.

Povodom toga u Ministarstvu je otpočeo rad na sređivanju ovoga posla. Odbor koji na ovome radi, pozvao je i predsednika našeg Udruženja, da u ime učiteljstva da potrebne predloge i obaveštava o zahtevima učiteljstva.

Tom prilikom od strane Udruženja ponovljeni su sledeći zahtevi koji su ušli u rezoluciju Glavne Učiteljske Skupštine u Dubrovniku i koji glase:

1. Izmene i dopune koje bi se imale uneti u Zakon državnih činovnika i službenika građ. reda: 1. U članu 6. tačku 1. dopuniti tako da i svršeni učenci Više Pedagoške Škole budu razvrstani u I. kategoriju — po propisanom završnom ispitu;

2. Čl. 7. izmeniti tako da se redovne prinadležnosti onima, koji imaju kakvu višu stručnu školu (ispit) poviše sa 25 od sto i da im se ta povišica računa i za penziju.

3. U čl. 10. umetnuti da se za poslužitelje traži svedodžba o svršenoj Osnovnoj Školi.

4. U čl. 11. dodati da se Uredba o razvrstavanju ima dovesti u saglasnost sa Činovničkim Zakonom.

5. Da se u čl. 12. tačka 2. dopuni ovako: Učiteljski kandidati primaju se u državnu službu i pre regulisanja vojne obaveze i ne razrešavaju se učiteljske dužnosti za vreme službenja u kadru.

6. Čl. 23. da glasi ovako: Vreme provedeno na bolovanju preko 6 meseci ne računa se u propisani rok za privremenu službu.

7. Član 31. trebao bi da glasi: Po navršetku najvišega stepena plate službeniku pripada za sve vreme daljeg službovanja njegova redovita prinadležnost uvećana sa 15 na sto.

8. Član 33. Druga kategorija imala bi 6 grupa i to:

I. grupa	8400 Din.
II. "	6600 "
III. "	4800 "
IV. "	3600 "
V. "	2640 "
VI. "	1920 "

9. Član 35. imao bi se dopuniti ovako:

II. kateg.	1.500 Din.	} za prvih 6 godina
III. "	1.250 "	
II. kateg.	1.800 Din.	} za daljih 9 godina
III. "	1.500 "	
II. kateg.	2.100 Din.	} za ostalo vreme
III. "	1.800 "	

10. U pogledu čl. 37., 39. i 40. traži se da nadležno ministarstvo izda uredbu u roku od 3 meseca po obnarodovanju izmena ovoga zakona.

11. Član 44. imao bi sasvim ispasti iz ovog Zakona.

12. Čl. 57. izmenjen glasio bi ovako: Za stupanje u daljne grupe činovničkih kategorija određuju se rokovi, koje mora činovnik da navrši od dana stupanja u službu i to: u 2. kategoriju za IV. grupu 7. godina, za III. grupu 12 godina, za II. grupu 15 godina a za I. grupu 20 godina.

13. Član 71. tačka 2. imala bi da glasi: Premeštenom činovniku kao i ovom koji dobije službu stečajem pripadaju selidbeni troškovi.

14. Član 94. glasio bi: Činovnik ne može pored svoje redovne službe imati drugu sporednu osim ako mu se to dozvoli. Ministar može davanje dozvole za to preneti i na niže školske vlasti.

15. Član 104. izmeniti tako da mesto 24 sata ostane 48 sati.

16. Član 106. ispravljaju se ovako: Prinadležnosti na koje je činovnik stekao pravo prilikom unapređenja pripadaju mu od prvog (1.) dotičnog meseca, ako je pravo na njih stekao u prvoj polovini meseca, inače od prvog dana narednog meseca.

17. Član 108. tačka 3. glasi: Lekarški su pregledi besplatni.

18. Član 112. da glasi: O lečenju činovnika u bolnicama izdaće Ministar poseban pravilnik.

19. Čl. 119. Vreme provedeno u kadru, vojnim vežbama i u ratu računace se činovniku za penziju i za unapređenje.

20. Čl. 123. Davanje pozajmica može Ministar preneti i na niže organe prema predlogu nadležnog ministra.

21. Čl. 124. Po smrti aktivnog ili penzionisanog činovnika izdaće se njegovoj porodici odmah na ime sahrane tromesečne njegove prinadležnosti.

22. Član 137. ima da glasi: U Južnoj Srbiji i Crnoj Gori.

23. Čl. 239. Službenicima i njihovim porodicama ranije penzionisanim imaju se penzije urediti prema današnjim prilikama posebnim zakonom. Neprevedenim činovnicima ima se penzija regulisati po ovome zakonu od 1. sept. 1923. godine.

24. Čl. 243. imao bi da glasi: Veličina lične penzije određuje se istom odlukom kojom se službenik penzionise.